

Subprograme

în limbajul C

Subprograme

- Definiţie. Clasificare
- Construcţie şi apel
- Transferul datelor între apelator şi apelat
- Tratarea parametrilor din linia de comandă
- Subprograme cu număr variabil de parametri
- Pointeri spre subprograme
- Subprograme polimorfice
- Recursivitate

Definiţie

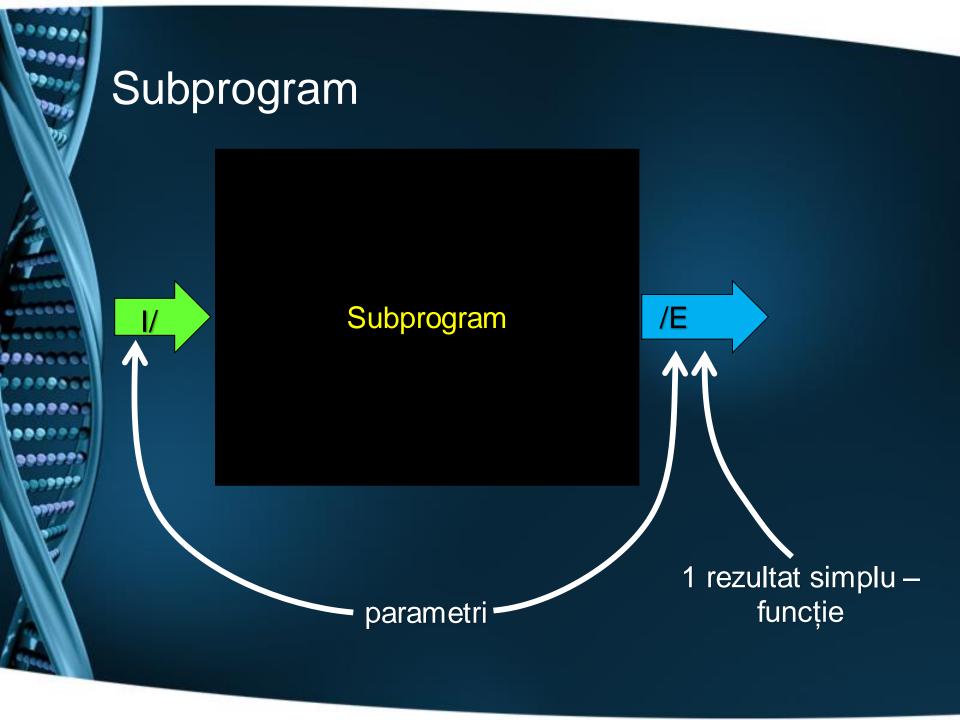
- Subprogramele sînt unităţi de program care:
 - au un algoritm propriu,
 - pot fi proiectate independent
 - pot fi scrise independent
 - pot fi compilate independent
 - nu se pot executa independent ci numai în cadrul unui program (apel)
- Avantaje
 - evitarea scrierii repetate a aceluiaşi set de instrucţiuni
 - creşterea eficienţei, prin reutilizarea subprogramelor (biblioteci de subprograme)

Clasificare

- Rol
- apelator, apelat, programul principal
- de calcul, de intrare/ieşire
- Construcţie şi utilizare
 - funcţii, proceduri
- Localizare
 - interne, externe
- Aria de folosire
 - standard, ale utilizatorului

Program și subprogram Subprogram 1 **Program** Subprogram 4 Subprogram 2 main Subprogram 5 Subprogram 3 Subprogram 6

Construcție

```
• Forma generală
```

Antet

```
tip rez nume ([lista parametrilor formali])
```

Lista parametrilor formali

```
declaratio1, declaratie 2 ...
tip1 nume1, tip2 nume2 ...
```

Corp

```
o instrucțiune compusă { ... }
```

- Instrucţiunea return
 - Rol
 - Forma generală return expresie;

Exemple

```
int suma ( int a, int b )
{ return a + b;
float ecuatie ( float x )
{ return x*x - 2*x + 1;
void mesaj ( int cod )
{ if ( cod == 3 ) printf ( "\n Mesajul
  numarul 1");
  else printf ( "\n Mesajul numarul 2");
```


Construcție

- Subrograme imbricate: NU
- Prototip

```
antet;
```

• pot lipsi numele parametrilor (doar tipuri)

```
int suma ( int, int );
```

- Apel
 - Transferul controlului: apel, context apel
 - nume (lista parametrilor reali)
 - Transferul datelor: parametri, variabile globale

Exemplu

 Să se scrie o funcţie care calculează cel mai mare divizor comun dintre două numere întregi nenule (utilizînd algoritmul lui Euclid) şi un apelator pentru testare.

```
#include <stdio.h>
/*definirea functiei cmmdc*/
int cmmdc(int a, int b)
{ int r,d=a,i=b;
 do \{ r = d\%i; 
       d = i;
       i = r;
  while (r!=0);
  return d;
void main()
{ int n1, n2;
  printf("\nNumerele pentru care se va calcula cmmdc:");
  scanf("%d%d", &n1, &n2);
  if (n1&&n2)
    printf("\ncmmdc=%d",cmmdc(n1,n2));
  else
    printf("Numerele nu sint nenule!");
```

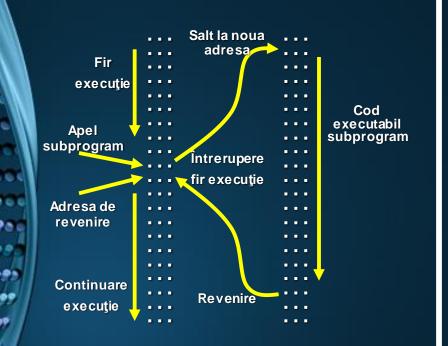
Exemplu

Acelaşi exemplu folosind un prototip pentru funcţia cmmdc:

```
#include <stdio.h>
/* prototipul functiei cmmdc*/
int cmmdc(int, int);
void main()
{ int n1, n2;
 printf("Numerele pentru care se va calcula cmmdc:");
  scanf("%d%d",&n1,&n2);
  if (n1&&n2)
    printf("\ncmmdc=%d",cmmdc(n1,n2));
  else
    printf("Numerele nu sint nenule! ");
/*definirea functiei cmmdc*/
int cmmdc(int a, int b)
{ int r,d=a,i=b;
  do { r=d%i;
       d=i; i=r;}
  while (r!=0);
  return d;
```

Ce se întîmplă?

Segment de cod

Transferul datelor între apelator și apelat

- Prin variabile globale (nerecomandat)
- Prin parametri
 - Transfer teoretic
 - prin valoare
 - prin adresă
 - Variabile simple
 - Simularea transferului prin adresă pentru variabile simple
 - Masive
 - Vectori
 - Matrice

Transferul prin valoare / adresă

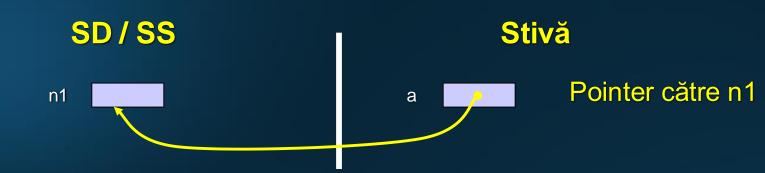
Transferul prin valoare: I/

SD / SS

n1

a Copie independentă
a lui n1

Transferul prin adresă: I/E

ANSI-C : <u>numai transferul prin valoare</u>

C++ : ambele tipuri de transfer

Transferul variabilelor simple (ANSI-C)

- Date de intrare
- Date de ieşire (rezultate): simularea transferului prin adresă

```
/:a, b
/E:r1,r2
int numefunctie(int a, int b, int *r2)
{ ...
    ... *r2 ...
}
Exemplu de apel **
```

int d1, d2, d3, d4; Context apel d3 = numefunctie(d1, d2, &d4); Apel

Transferul variabilelor simple (C++)

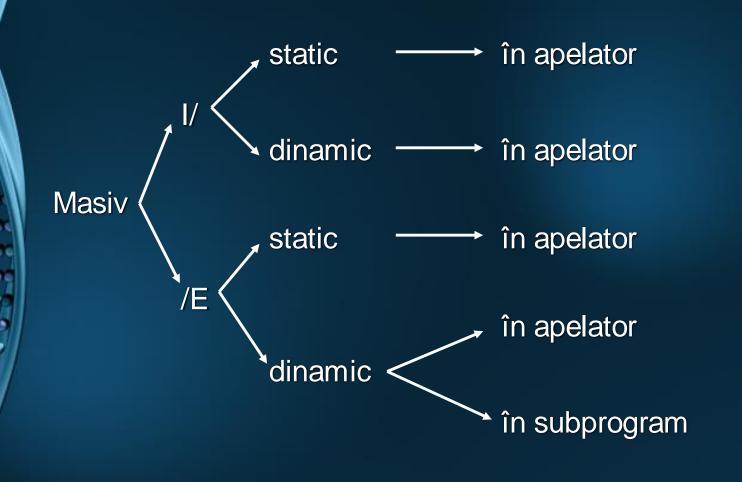
- Date de intrare
- Date de ieşire (rezultate): transfer prin adresă

int d1, d2, d3, d4; ← Context apel d3 = numefunctie(d1, d2, d4); ← Apel

Transferul vectorilor

```
Transferul matricelor
 I/: a[10][10], m, n
 /E: -
                 int
 void min( int a[10][10], int m, int n )
    ... a[i][j] ...
                       Matrice alocată dinamic
 void min( int **a, int m, int n )
    ... a[i][j] ...
```

Transferul masivelor

Exemple

- Produs vectorial între doi vectori
 - Toate masivele alocate static
 - Toate masivele alocate dinamic în apelator
 - Toate masivele alocate dinamic, rezultatul alocat în subprogram
- Produsul dintre 2 matrice
 - Toate masivele alocate static
 - Toate masivele alocate dinamic în apelator
 - Toate masivele alocate dinamic, rezultatul alocat în subprogram

Parametri în linia de comandă

Comanda Parametri în linia de comandă

```
D:\Temp\copy\(exemplu.exe\)\sortare.exe\\frac{1}{1646}\copied.\\
D:\Temp\sortare\(9\)\ 8 7 6 5 4 3 2 1\\
\text{Vectorul initial:}\\
9.00\)\ 8.00\]\ 7.00\]\ 6.00\]\ 5.00\]\ 4.00\]\ 3.00\]\ 2.00\]\ 1.00\]\\
\text{Vectorul sortat:}\\
1.00\]\ 2.00\]\ 3.00\]\ 4.00\]\ 5.00\]\ 6.00\]\ 7.00\]\ 8.00\]\ 9.00\\
\text{D:\Temp}\\
```

Tratarea parametrilor din linia de comandă Memoria internă Cuvînt 0 (nume program) Adresa cuvînt 0 Adresa cuvînt 1 Cuvînt 1 (parametrul 1) Adresa cuvînt 2 Cuvînt 2 (parametrul 2) Adresa cuvînt 3 Cuvînt 3 (parametrul 3) char* Adresa cuvînt n-1~ Cuvînt n-1 (parametrul n-1) adresa Siruri de caractere vectorului char**

Parametri:

```
int argc
  char* argv[]
void main ( int argc, char* argv[ ] )
```

- E sarcina programatorului să valideze lista de parametri şi să o prelucreze
- Preluare ⇔ conversie din şir de caractere În formatul dorit (ex. sscanf)
- Algoritm: se parcurge vectorul de cuvinte şi se preia fiecare parametru

Adunarea a două numere reale preluate din linia de comandă

```
#include <stdio.h>
void main(int argc, char* argv[])
{ float x,y;
  if(argc!=3)printf("\nNumar incorect de
  parametri!\n");
  else
  { sscanf(argv[1],"%f", &x);
    sscanf(argv[2],"%f", &y);
    printf("\nProgramul executabil:%s\n",argv[0]);
    printf("\nx= %6.2f\n",x);
    printf("\ny= %6.2f\n",y);
    printf("\nx+y=%6.2f\n",x+y);
```

Sortarea unui şir de numere reale

```
#include <stdio.h>
void main(int argc, char* argv[])
{ float x[100],aux;
  int i,j,n;
  if(argc<2)printf("\nNumar incorect de parametri!\n");</pre>
  else
  { n=argc-1;
   for (i=1; i < argc; i++)
     sscanf(argv[i],"%f", &x[i-1]);
   printf("\n\nVectorul initial:\n");
    for (i=0; i<n; i++)
                     atf("\nNumar incorect de parametri!\n");
     for(i=1;i=argc;i++)
   prisscant(argv[i];"%f\";)&x[i-1]);
for (i=0;i<n;i++)
     printf("%6.2f",x[i]);
   printf("\n\n");
```


- De ce?
- Prototip
 - Cu listă fixă de parametri

```
tip_rezultat nume(lista_parametri);
```

- Cu număr variabil de parametri lista variabilă de parametri

```
tip_rezultat nume(lista_parametri_ficşi, ...);

nevidă
```


 Este sarcina programatorului să scrie cod care ştie să preia şi să trateze corect toţi parametrii din lista variabilă de parametri!

Elemente definite în stdarg.h

va list - tip de dată

va_start - funcţie, iniţializare lucru cu lista variabilă

va_arg - funcţie, extrage următorul parametru

va_end - funcţie, încheire lucru cu lista variabilă

va_list

o variabilă locală de tip va_list care reţine adresa listei de parametri variabili

```
va_list p;
```

void va_start(va_list p, ultim);

- iniţializează adresa listei variabile
- se apelează prima
- ultim este numele ultimului parametru fix (uneori reprezintă numărul de parametri variabili)

tip va_arg(va_list p,tip);

 obţine valoarea următorului parametru din lista variabilă, conform tipului cerut!

void va_end(va_list p);

încheie lucrul cu lista variabilă de parametri

- Algoritm
 - declarare variabilă locală de tip va_list
 - apelare va_start
 - buclă* de preluare/prelucrare a parametrilor cu va_arg
 - apelare va_end
- Detectare număr parametri în listă
 - Precizare număr parametri la apel (de obicei ultimul parametru fix) buclă cu număr cunoscut de paşi
 - O valoare convenţională care marchează terminarea listei variabile de parametri ⇔ buclă condiţionată anterior

Exemple

- 1. Media unui șir de elemente reale, de lungime necunoscută
- 2. Cel mai mare divizor al unui număr oarecare de numere întregi.
- 3. Concatenarea unui număr oarecare de şiruri de caractere la sfîrşitul unui şir dat.

Media

```
double media(int nr, ...)
                                double media(float unu, ...)
{double suma=0; int i;
                                {double n, suma=unu; int cite=1;
va list p;
                                 va list p;
va start(p, nr);
                                 va start(p, unu);
 for (i=0; i<nr; i++)
                                 n=va arg(p, double);
  suma+=va arg(p, double);
                                 while (n!=-1)
 va end(p);
                                  { suma+=n;
 return(suma/nr);
                                    cite++;
                                    n=va arg(p, double);
                                 va end(p);
                                 return(suma/cite);
x=media(3,4.0,6.0,9.0);
                                x=media(4.0,6.0,9.0,-1.0);
y=media(2,5.0,8.0);
                                y=media(5.0,8.0,-1.0);
z=media(4,4.0,5.0,6.0,7.0);
                                z=media(4.0,5.0,6.0,7.0,-1.0);
```

Atenție la tipurile parametrilor și la cazurile speciale!

Concatenare

```
char* concat_var(char* sir, int
    nr,...)
{va_list p;
    char* s; int i;
    va_start(p,nr);
    for(i=0;i<nr;i++)
    {s=va_arg(p,char*);
        strcat(sir,s);
    }
    va_end(p);
    return sir;
}</pre>
```

```
char* concat_var(char* sir, ...)
{va_list p;
  char* s;
  va_start(p,sir);
  s=va_arg(p,char*);
  while(s)
  { strcat(sir,s);
    s=va_arg(p,char*);
  }
  va_end(p);
  return sir;
```

CMMDC

000000

Temă!

Pointeri spre subprograme

- Numele unei funcţii poate fi folosit ca pointer constant (asemănător masivelor)
- Semnificaţia:
 - adresa din memorie unde se află codul executabil al subprogramului respectiv
- Tipul:
 - Pointer către un subprogram care primeşte o anumită listă de parametri şi întoarce un anumit tip de rezultat
- Utilizare:
 - Transmiterea subprogramelor ca parametri pentru alte subprograme

Pointeri spre subprograme

Exemplu:

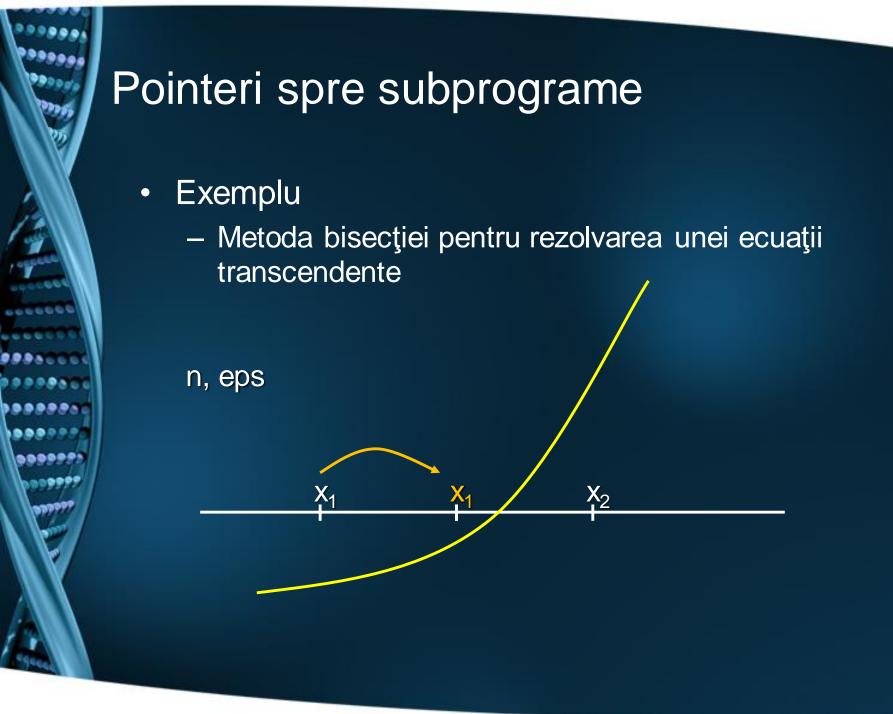
```
void sortare(float v[], int n);
sortare ⇔ pointer către o funcție care primește
  ca parametri un vector cu elemente float și un
  întreg și are rezultat de tip void
```

float minim(float v[], int n, int poz[], int* nr);
minim ⇔ pointer către o funcție care primește ca
 parametri un vector cu elemente float, un
 întreg, un vector cu elemente întregi și un
 pointer către întreg și are rezultat de tip
 float

Pointeri spre subprograme

 Declarare variabilă/parametru tip pointer la funcţie şi utilizare

```
void sortare(float v[], int n);
float minim(float v[], int n, int poz[], int* nr);
void main()
{ int n; float v[100];
  void (*p)(float v[], int n);
  float (*q) (float v[], int n, int poz[], int* nr);
  p = sortare;
  q = minim;
  sortare (v,n); // \Leftrightarrow (*p)(v,n);
```


Metoda bisecţiei

```
#include <stdio.h>
float ecuatie(float x)
{ return x*x - 7*x + 12;
int bisectie (float x1, float x2,
              float eps, int n,
              float (*f) (float),
              float *x)
\{ int cod = 0; \}
  while ((n > 0) && (cod == 0))
  \{ *x = (x1 + x2) / 2;
    if((*f)(*x) == 0) cod = 1;
    else if((x2-x1) < eps) cod = 2;
         else if ((*f)(x1)*(*f)(*x)<0)
                    x2 = *x;
              else x1 = *x:
   n--;
  return cod;
```

.....

```
void main()
{ float a, b, sol, prec;
  int nr, cod;
  printf("\na=");scanf("%f",&a);
  printf("\nb="); scanf("%f", &b);
  printf("\nprecizia=");
  scanf("%f", &prec);
  printf("\nnr=");scanf("%d",&nr);
  cod =
   bisectie(a,b,prec,nr,ecuatie,&sol);
  switch (cod)
  { case 0: printf("\nFara solutie");
            break:
    case 1: printf("\nSolutia exacta este
            %7.3f", sol);
            break;
    case 2: printf("\nSolutia aproximativa
            este %7.3f", sol);
```

Temă: metoda tangentei.

- Algoritmii generali de prelucrare a datelor nu depind de tipul lor => pot fi proiectaţi independent
- Operaţiile elementare depind de tipul datelor => trebuie implementate separat pentru fiecare tip
- Pentru a implementa un algoritm general trebuie cunoscut modul de realizare a operaţiilor elementare => parametri de tip subprogram

- SP: efectuează calcule indiferent de tipul parametrilor primiţi
 - acceptă parametri de mai multe tipuri, într-o anumită măsură
- Pentru localizarea datelor folosesc pointeri fără tip: void*
- Pentru accesarea efectivă a datelor e necesară conversia

```
void *p;
    *(tip*)p
    *(float*)p *(int*)p *(char*)p

p=malloc(sizeof(int));
scanf("%d", p); printf("%3d", *(int*)p);
.....
p=malloc(sizeof(float));
scanf("%f", p); printf("%6.2f", *(float*)p);
```

Elemente necesare (parametri)

- adresele datelor de prelucrat, ca pointeri fără tip
- dimensiuni date (în octeţi)
- parametri care identifică tipurile datelor de prelucrat
- adresele unor funcţii care efectuează operaţiile elementare specifice pentru datele primite (atribuire, comparaţie, adunare, scădere etc.)

- Operaţii elementare
 - Operaţia de atribuire

```
void memmove(void * dest, const void* sursa, unsigned n);
mem.h string.h
```

Funcţii care realizează operaţiile elementare

```
int comparafloat(const void *a, const void *b)
{  int rez;
  if(*(float *)a==*(float *)b) rez=1;
  else rez=0;
  return rez;
}
```

Citire vector, cu alocare memorie

```
intateiceseefef(ont(int* n)
                              Dimensiune: int d
      int i;
      fntatp;p;
      printf("\nn=");
      scanf ("%d",n);
      p=(int*)manaddocom*siseoeofi(t));t));
      for (i=0;i<*n;i++)
            printf("v[%d]=",i);
            scanf("%d",p+i);
      return p;
                              Cod care identifică
                Operație
                elementară
                              tipul datelor
```

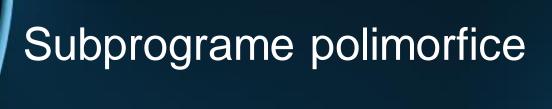
- Rezolvarea operaţiei elementare
 - Parametru de tip întreg care codifică tipul de dată

```
    0 – int, 1 – float etc.
```

```
switch(c)
{ case 0: scanf("%d",(int*)p+i); break;
  case 1: scanf("%f",(float*)p+i);
  // etc.
```

- Parametru şir de caractere care defineşte conversia

```
"%d" - int, "%f" - float etc.
( ..., char* cod, ...)
scanf(cod, (char*)p+i*d);
```



```
void* citeste(int* n, int d, chare)c)
{ int i;
  void* p;
  printf("\nn=");
  scanf("%d",n);
  p=malloc(*n*d);
  for(i=0;i<*n;i++)
  { printf("v[%d]=",i);
      swanth(or), (char*)p+i*d);
           case 1: scanf("%d",(int*)p+i); break;
  return p; case 2: scanf("%f", (float*)p+i);
  return p;
```

Afişare elemente vector (!!!)

```
void afiseaza(void* p, int n, int d, char* cod)
{
    int i;
    for(i=0;i<n;i++)
        printf(cod, *((char*)p+i*d));
    printf("\n");
}</pre>
```

Căutare element în vector

Sortare vector

```
void sort(void *v, int n, int dim,
              int (*compara) (const void *x,const void *y))
       int i,j;
       void *aux;
       aux=malloc(dim);
       for (i=0;i<n-1;i++)
         for (j=i+1; j<n; j++)
           if((*compara)((char*)v+dim*i,(char*)v+dim*j))
                     memmove(aux, (char*) v+dim*i, dim);
               memmove((char*)v+dim*i,(char*)v+dim*j,dim);
                     memmove((char*)v+dim*j,aux,dim);
       free(aux);
```


- Algoritmi iterativi
- Algoritmi recursivi
 - Recursivitate simplă (algoritm unirecursiv)
 - Recursivitate multiplă (algoritm multirecursiv)
 - Formulă de start (una sau mai multe)
 - Formulă recursivă
- Exemple
 - Numărarea valorilor care îndeplinesc o condiţie
 - Suma elementelor unui vector
 - Algoritmul lui Euclid
 - Şirul lui Fibonacci

- Un algoritm fie iterativ sau recursiv poate fi implementat printr-un subprogram fie iterativ, fie recursiv
- Subprogram recursiv: generează (cel puţin) un apel către el însuşi
 - Recursivitate directă
 - Simplă
 - Multiplă
 - Recursivitate mutuală
- Implicaţii
 - Mod de construire a subprogramelor
 - Necesar de memorie

- Construcţia subprogramelor recursive
 - Să asigure respectarea finititudinii algoritmului: ieşirea după un număr finit de paşi
 - Condiţie de oprire a generării de noi apeluri
 - Aplicarea formulei de start dacă e îndeplinită condiţia
 - Aplicarea formulei recursive în caz contrar

```
long factorial( unsigned n )
{ long f;
  if (!n) f = 1;
  else f= n*factorial( n-1);
  return f;
}
```

- Necesarul de memorie
 - La fiecare apel se alocă spaţiu în stivă pentru ...

```
n = factorial(5);
factorial(5)
   factorial(4)
       factorial(3)
           factorial(2)
               factorial(1)
                   factorial(0)
```

```
fib(n) = fib(n-1) + fib(n-2), fib(1) = fib(0) = 1
fib(4)
                                       fib(1)
    fib(3)
                                       1←↓
fib(0)
         fib(2)
             fib(1)
             1←↓
fib(0)
         fib(1)
    fib(2)
```


- Cînd alegem subprograme iterative/recursive?
 - Avantaje şi dezavantaje
 - Consum memorie
 - Timp de execuţie
 - Uşurinţă în proiectare / implementare
 - Lungime cod sursă

- Consideraţii generale
 - Fiecare apel recursiv trebuie aplicat unei probleme mai simple decît în pasul anterior
 - Rezultă o metodă simplă de oprire a generării de noi apeluri
- Cum se transformă un subprogram iterativ în unul recursiv?
 - 1. instrucţiunea iterativă dispare
 - condiţia de la instrucţiunea iterativă devine (eventual modificată) condiţie de oprire a generării de noi autoapeluri
 - 3. Repetarea este asigurată prin autoapel
 - Exemplu: metoda bisecţiei

```
int bissectie (flobbat1 x1floftoat x2 pafleat eps, ninflont
(*f) (float), float (*f) (float), float *x)
 int cod = 0
 while ((n > 0)) cod = 0; (cod == 0))
  if((4 + f) \cdot (x) \times L = 0) 0 \cdot cod_1 = 1;
   elseiif(x(x21x1) épeps)
         eedse( if (xf)(x1)**(f)f(*x)(0)
                     \frac{x^2}{x^2} = \frac{x}{x}
               else **x;
                n--;
  n--;
                cod = bisectie(x1, x2, eps, n, f, x);
  return cod;
                if((*f)(x1)*(*f)(*x)<0)
                     cod = bisectie(x1, *x, eps, n-1, f, x);
                else cod = bisectie( *x, x2, eps, n-1, f, x);
```

Calculul combinarilor de n luate cîte k

$$C_n^k = \frac{n!}{k!(n-k)!}$$

$$C_n^k = C_{n-1}^k + C_{n-1}^{k-1}$$

$$C_n^0 = 1 C_k^k = 1$$

```
long comb(unsigned n, unsigned k)
{ long c;
   if (k>n) c = 0;
   else if ((k==0)||(k==n)) c = 1;
        else c = comb(n-1,k)+comb(n-1,k-1);
   return c;
```

- Suma elementelor unui vector
- S(n) = x[n-1] + S(n-1), S(0) = 0

```
double suma(double v[], int n)
{ double S;
  if( n == 0) S = 0;
  else S = v[n-1] + suma(v, n-1);
  return S;
```

Produsul elementelor unui vector

Cautarea binară

```
int cauta(float v[], int p, int u, float k)
{ int m;
 if (p > u) m = -1;
 else { m = (p + u) / 2;
         if (k < v[m]) m = cauta(v, p, m-1, k);
         else if (k > v[m]) m = cauta (v, m+1, u, k);
  return m;
```


- Numărul de elemente negative dintr-un vector
- Produs scalar între doi vectori
- Algoritmul lui Euclid
- Calculul cmmdc*
- Metoda tangentei
- Problema turnurilor din Hanoi*
- Sortare*
- * Se găsesc în manual

Spor la învăţat!